

VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN.

Nieuwe plantensoorten en variëteiten gevonden in Nederland in 1917. — In deze lijst zijn de volgende verkortingen gebruikt: H. voor J. Th. Henrard te 's Gravenhage; J. voor P. Jansen te Amsterdam; K. voor A. W. Kloos Jr. te Dordrecht; Si. voor C. Sipkes te Haarlem; Sl. voor Jan G. Sloff te Rotterdam en W. voor W. H. Wachter te Rotterdam.

Carex fulva var. *discolor* Vollmann. Alblasserwaard (K.). Ook in 1916, daar algemeener dan het type.

Scirpus americanus var. *monostachys* Marss. Nunspeet (J.), Harderwijk (K.).

Scirpus silvaticus fm. *dianthelus*. Oosterwijk (Sl. en W.).

Festuca geniculata Cav. Deventer (H.).

Bromus macrostachys var. *Danthoniae* Trin. Amsterdam (J.).

Elodea canadensis var. *latifolia* Casp. fm. *repens* Sanio. Soesterberg (Sl.).

Rumex bucephalophorus L. Rotterdam (K.).

Chenopodium Berlandieri Moq. Wormerveer (H.).

Amarantus lividus oleraceus Thell. Zwijndrecht (K.).

Silene stricta L. Amsterdam (1909) (H.).

Silene nocturna L. *pauciflora* Outh. (S. *permixta* Jord.). Amsterdam (1909) (H.).

Silene antirrhina L. Amsterdam (1909), Gorinchem (1912) (H.).

Viscaria vulgaris Roehl. Heerenveen (Oranjewoud) in een aardappelveld (J. H. en J. A. Overdiep).

Boreava orientalis Jaub. et Spach. Weert (Ver Straeten).

Reseda Phyteuma L. Deventer (H., K. en Offerijns).

Euphorbia rythisperma Engler, komt in plaats van *E. serpyllifolia* (zie Verslag XXI p. 437) (K.).

Oenothera argentiniae Leveillé et Thell. Wormerveer (1912, 1913, 1914, 1916) (K.).

Indertijd opgegeven als *O. rosea*, later als *O. laciniata* var. *integrifolia*.

Melilotus messanensis All. Amsterdam (1909) (G. H. Zandvoort).

Ornithopus compressus L. Rotterdam (K.).

Ligustrum vulgare B. *Ebbingense* Stomps. Zandvoort (Si.).

Anchusa variegata L. Gorinchem (H.).

Verbascum pulverulentum Sm. Weert (1914) (Ver Straeten).

Mimulus Langsdorfii Don. Arnhem (1916) (Mej. J. Weghuis).

Veronica urticifolia Jacq. Valkenburg (1914) (J. L. van Soest).

Mentha tomentosa d'Urville. Arnhem (1909) (H.).

Achillea Ptarmica angustissima Heimert. Meppel—Steenwijk (Exc. der Ned. Bot. Ver.).

Achillea micrantha Bieb. Arnhem (H.).

Centaurea diluta Ait. Gorinchem (H.).

Centaurea Scabiosa subsp. *badensis* Gugl. Amsterdam (1909) (H.).

H. HEUKELS.

Nieuwe vindplaatsen in Nederland van zeldzame plantensoorten in 1917. — Verkortingen in deze lijst dezelfde als in de vorige.

Scilla bifolia. Middelburg (Si.).

Arum maculatum var. *immaculatum*. Velsen (Breesaap) (Si.).

Potamogeton natans fm. *terrester*. Terheyden (N. Br.), Soesterberg, Oosterwijk (Sl.).

Carex extensa. Goeree (R. Breur en K.).

Cyperus vegetus. Middelburg (1916) (G. J. Evers).

Scirpus multicaulis m. *vivipara*. Galdersche heide (Ginneken), Valkenburgsche heide (Gilse) (Sl.).

Eriophorum polystachyum var. *dianthelus* Kloos. Oosterwijk (Sl.), Bavelsche heide (K.).

Phalaris paradoxa var. *intermedia* Coss. et Dur. Rotterdam (K.).

Panicum capillare. Schiedam (J. D. Dorgelo).

Setaria viridis reclinatorum m. *glomeratum*. Teteringen (K., Lako, Sl., Vuijck).

Agrostis scabra. Rotterdam (K.).

Aira praecox laestivalis. Havelte—Uffelterveen (Exc. der Ned. Bot. Ver.).

Avena sterilis. Eperheide (Z. L.). (J. D. Dorgelo). Amsterdam (J.).

Briza maxima. Rotterdam (K.).

Spartina stricta. Flakkee (K.).

Brachypodium distachyon. Rotterdam (K.).

Bromus unioloides pubescens Hack. Deventer (K.).

Hordeum jubatum. Leeuwen bij Tiel (K., Schuijt, Sl.).

- Orchis Moruo fl. alb.* Dieren. Vrouwepolder (Sl.).
Coeloglossum viride. Glimmen (Z. L.) (de Wever).
Goodyera repens. Gorsel (F. J. Schoemaker).
Sagittaria sagittifolia fm. *vallisneriifolia* Coss. et Germ. Ginneken (Sl.).
Monolepis trifida. Deventer (K.).
Chenopodium vulvaria. Rotterdam (K.), Bemelen (H.).
Amarantus retroflexus var. *Delilei.* Rotterdam (K.).
Amarantus albus. Leeuwen (K. en P. J. M. Schuijt).
Amarantus deflexus. Leeuwen (K. en P. J. M. Schuijt).
Eranthis hiemalis. Middelburg (Si.).
Papaver hybridum. Rotterdam (K.).
Papaver orientale. Velp (J. L. van Soest).
Glaucium flavum. Goeree (R. Breur en K.).
Eschscholzia californica. Schoorl (K.).
Fumaria capreolata. Heerlen (1910) (De Wever).
Hesperis matronalis. Amerongen—Rijnveer (Mevr. Heukels).
Sisymbrium orientale var. *subhastatum.* Wormerveer (K.).
Brassica elongata var. *armoracioides.* Vogelenzang—Zandvoort (Si.).
Lepidium densiflorum var. *ramosum.* Rotterdam (W.).
Lepidium bonariense. Deventer (H.).
Drosera intermedia m. distachya. Rijsbergen bij Prinsenhage (1916). (K., Lako, Sl. en Vuyck).
Drosera rotundifolia m. distachya. Bavelsche heide (1915) (Sl.).
Drosera anglica en *obovata.* Meppel—Steenwijk (Exc. der Ned. Bot. Ver.).
Malva parviflora. Rotterdam (K.).
Abutilon Avicennae. Aangevoerd met kippenvoer. Berkel (Z.-H.) (J. H. van Dijk).
Hibiscus Trionum. Leeuwen (K. en P. J. M. Schuijt).
Erodium malacoides. Rotterdam (K.).
Impatiens parviflora. Beekhuizen en Daalhuizen bij Velp (J. L. van Soest).
Oenothera laciniata en de var. *integrifolia.* Leeuwen (K. en P. J. M. Schuijt), Middelburg (1916) (G. J. Evers).
Rubus phoenicolasius. Velp (verwilderd) (J. L. van Soest).
Potentilla recta. Middelburg (1916) (G. J. Evers).
Potentilla recta acutifolia. Plasmolen (J. L. van Soest).
Spiraea tomentosa. Oosterhout (1916). (K., Lako, Sl., Vuyck).
Medicago scutellata. Rotterdam (K.).
Medicago hispida var. *confinis* en *apiculata.* Rotterdam (K.).
Medicago turbinata. Rotterdam (K.).
Melilotus indicus. Velp (J. L. van Soest), Deventer (K. en Offerijns., H.).
Trifolium lappaceum. Rotterdam (K.).
Trifolium minus m. umbellatum. Leersum (W.), Stuivezand bij Etten (Sl.), Ulvenhout bij Breda (Sl.).
Astragalus glycyphyllos. Westervoort (Mej. J. v. Kempen), Boeholtz (de Wever).
Coronilla varia fl. alb. Wormerveer (K.).
Vicia angustifolia var. *Bobartii.* Bouwland aan den zoom van het Ulvenhoutsche bosch (Sl.).
Erica cinerea. Maldensche heide (Joh. Jansen).
Lysimachia vulgaris var. *Klinggraeffii.* Oosterwijk (Sl., des Tombe).
Anagallis arvensis var. *verticillata.* Leeuwen (K., Schuijt).
Centunculus minimus. Callantsoog (K., Si.).
Primula acaulis var. *caulescens.* Aerdenhout (Si.).
Gentiana Pneumonanthe fl. alb. Bavelsche heide (Sl.).
Lappula patula van Mariënduin (1913) (Si.) is *L. Myosotis.*
Amsinckia lycopsidioides. Aangevoerd, Sittard (1915) (de Wever).
Anchusa procera. Aangevoerd, Sittard (1913) (de Wever).
Anchusa italica. Sittard (1912—1914) (de Wever), ten Z.O. van Zandvoort (1914) (Si.).
Solanum triflorum. Middelburg (1916) (G. J. Evers).
Datura Stramonium var. *Tatula.* Velp (J. L. van Soest).
Verbascum phoeniceum. Bloemendaal (Si.).
Verbascum blattarioides. Heerlen (1915) (de Wever).
Verbascum orientale. Sittard (de Wever), Heerlen (1915) (dez.).
Verbascum nigrum var. *thyrsoides.* Rheden (Mej. J. C. L. M. Boester).
Veronica scutellata var. *pilosa fl. alb.* Ginneken (Sl.).
Veronica Beccabunga var. *minor* fm. *repens.* Schiedam (J. M. v. Houten en Sl.).
Veronica montana. Denekamp, Laag Keppel (Si.).

Digitalis lutea. Lutterade (1914) (Kentgen).
Alectrolophus fallax. Laag Soeren (J. L. v. Soest).
Dracocephalus parviflorus. Gorinchem, Deventer (K., H.).
Galeopsis ochroleuca fl. alb. Havelte—Uffelterveen (Exc. Ned. Bot. Ver.).
Galeopsis Ladanum fl. alb. Gulpen (H. Stessen).
Stachys annuus. Beugelsdijk bij Rotterdam (J. D. Dorgelo).
Leonurus Cardiaca var. *glaber*. Vrouwepolder (Si.).
Leonurus Cardiaca var. *villosus*. Velp (J. L. v. Soest).
Ajuga reptans var. *roseis*. Kruisberg (Doetinchem) (Si.).
Plantago psyllium. Rotterdam (K.).
Campanula latifolia. Overveen (Si.).
Symphoricarpus racemosus. Rotterdam (Sl.).
Ambrosia trifida. Beekhuizen (J. L. v. Soest).
Bidens connatus. Rotterdam (K.).
Helichrysum arenarium. Bemelen (J. Pagnier).
Artemisia ludoviciana. Wormerveer (K.).
Schkuhria advena en *pinnata*. Rotterdam (K.), de laatste ook Deventer (H.).
Calendula arvensis. Rotterdam (K.).
Centaurea Cyanus fl. alb. Schoorl (K.), op graanland met uitsluitend witte bloemen.
Centaurea melitensis. Loosduinen (J. en W.).

H. HEUKELS.

De Rengersmade. — Naar aanleiding van uw opstel, dat onder bovenstaanden titel in het Maartnummer van *D. L. N.* is verschenen, zij het mij vergund u deze opmerkingen ter plaatsing in dat Tijdschrift aan te bieden.

Ook ik verheug mij ten zeerste met u, dat het de Vereeniging tot behoud van Natuurmonumenten is mogen gelukken de hand te leggen op »de Kobbellecht van de Holsmar« (zooals de zich daar bevindende broedplaats der zwartkoppen algemeen wordt genoemd) of — zooals ze kadastraal bekend is — »de vijf mad«.

Als oud-bestuurslid der afd. »Leeuwarden« van de Nederl. Natuurhist. Ver. heb ik er steeds voor geijverd, dat deze mooie broedkolonie — die een zéér moeilijken tijd heeft doorgemaakt en voor wier voortbestaan ik meermalen ernstig gevreesd heb — zou worden beschermd. En ik mag er in alle bescheidenheid op wijzen, dat de Heer mr. J. D. v. d. Plaats en meine Wenigkeit reeds een paar jaar geleden bij uw medebestuurslid, den Heer mr. P. G. van Tienhoven en bij de Nederl. Ornithologische Ver. (wier leden, op onze Friesche excursie in 1914, persoonlijk met het mooie natuurmonument hebben kennisgemaakt) tot aankoop of bescherming hebben aangedrongen.

Dat de naam van den genereuzen erflater, die, zooals u zéér terecht opmerkt — in mijn geboorteland een heel goeden klank heeft, aan de nieuwe aanwinst is verbonden is naar mijn bescheiden meening, ook heel juist gezien. Minder gelukkig acht ik echter de keuze van het woord »Made«.

Weliswaar beteekent het Friesche woord miede (Engelsch Mead en Meadow-Angelsaksisch mæde, mædowe), laaggelegen grasland bestemd voor hooiproductie, doch primo is het Nederlandsche »Made« in die beteekenis vrij onbekend en secundo zou het m.i. — gezien de meer en meer veldwinnende Jongfriesche beweging »in Friesland Friesch« — tactischer geweest zijn de nieuwe bezitting »Rengersmiede« te doopen.

Mocht de overeenkomst tusschen mad en made u er toe gebracht hebben te meenen dat beide woorden dezelfde beteekenis hebben en dus »Rengersmade« ook in Friesland zou worden verstaan, dan is het wellicht niet ondienstig er u opmerkzaam op te maken, dat »mad« in 't Friesch een vlaktemaat van miedland is en wel $1\frac{1}{2}$ pounsmiet (verhollandscht tot pondemaat = $36\frac{3}{4}$ Are). De naam »vijf mad« wil dus zeggen dat het stuk 5 mad of $7\frac{1}{2}$ pondemaat groot is.

Of uwe hoop, »dat blauwe en roode reiger er zullen gaan broeden«, ooit zal worden verwezenlijkt? Ik vrees met groote vreeze. Ik geloof zonder grootspraak te mogen zeggen, dat ik de avifauna van mijn geboorteland — ook wat haar voorkomen en verbreidingsgebied aangaat — zeer goed ken, maar, hoewel er nog reigers genoeg binnen Friesland's grenzen broeden, is het nog nimmer geconstateerd, dat purpurea er zijn Heim heeft gevestigd en komt het in het riet nestelen van cinerea zóó sporadisch voor, dat, toen dit in 1908 bij Terhorne plaats vond, het geval in de Leeuwardercourant wereldkundig werd gemaakt.

Wat de opsomming der broedvogels van de »Earnewarren« (het »onland« om Eernewoude) aangaat, daaraan kan ik u direct wel helpen.

Zeer zeker broeden er, behalve de door u genoemde soorten: Het Baardmannetje, de Snor, de Velduil, de drie Kiekendieven (de Heeren v. d. Burg en Stoffel vonden in Juni 1917 ook